

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Nela Králová

Mládež a participační demokracie

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Antonín Staněk, Ph.D.

Olomouc 2011

„Svoboda znamená zodpovědnost. To je důvod, proč se jí většina lidí bojí.“

George Bernard Shaw

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci řešila sama a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne 27. června 2011 .....

Ráda bych poděkovala všem, kteří mě jakoukoliv cestou podpořili při psaní této práce. Zvláštní poděkování patří především vedoucímu práce Mgr. Antonínovi Staňkovi, Ph.D. za pomoc s výběrem tématu, kontinuální podporu a inspirativní návrhy. Dále bych chtěla poděkovat zaměstnancům sekretariátu International Sport and Culture Association za veškeré poskytnuté materiály, výstupy z konferencí, kontakty a možnosti konzultací. Největší dík poté patří mému příteli, rodině a přátelům za podporu v práci.

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Akademický rok: 2009/2010

Studijní program: Specializace v pedagogice
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Anglický jazyk se zaměřením na
vzdělávání a Společenské vědy se zaměřením na
vzdělávání

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
KRÁLOVÁ Nela	Na Dolech 20, Boskovice	D070063

TÉMA ČESKY: Mládež a participační demokracie

NÁZEV ANGLICKY: Young people and participatory democracy

VEDOUcí PRÁCE: Mgr. Antonín Staněk, Ph.D. - KVS

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem bakalářské práce je definice pojmu participační demokracie. Student popíše vlastní zkušenosti získané účastí na několika mezinárodních mládežnických konferencích a zhodnotí případné dopady jednotlivých akcí.

Jedním z výstupů bakalářské práce bude zhotovení webových stránek sloužících k propagaci participační demokracie mladých lidí, uvedení konkrétních nabídek účasti a také bude sloužit jako platforma rozvoje navazujících aktivit.

V závěru bakalářské práce student uvede jednostránkové resumé v anglickém jazyce.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Učení je skryté bohatství. Zpráva Mezinárodní komise UNESCO .Vzdělání pro 21. století. UVRŠ PF UK Praha 1997.

STANĚK, Antonín. Výchova k občanství a evropanství. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2007. 166 s. ISBN 978-80-7182-224.

Sborníky a závěrečné deklarace jednotlivých konferencí

Podpis studenta:.....*Nela Králová*.....

Datum: 14. 7. 2010

Podpis vedoucího práce:.....*G. Staněk*.....

Datum: 14. 7. 2010

Podpis vedoucího katedry:.....*A. Staněk*.....

Datum: 14. 7. 2010

1. Cíl práce	8
2. Použité zkratky	9
3. Úvod	10
3.1. Demokracie	10
3.2. Participace	12
3.2.1. Participace mládeže	14
4. Historie mládežnického zapojení	16
5. Žákovská participace	17
5.1. Žákovské parlamenty	18
5.2. Proč zakládat a podporovat žákovské parlamenty?	19
5.3. Jak zakládat žákovské parlamenty?	20
5.4. Konkrétní příklad fungování žákovské participace	22
5.4.1. Školní parlament ZŠ T.G.M. Poděbrady	22
5.4.1.1. Příklad zasedání Horní komory Žákovského parlamentu	23
5.4.2. Sněm dětí ČR pro životní prostředí	24
6. Participace studentů středních škol	25
6.1. Situace v České republice	25
6.1.1. Pražský studentský summit	26
6.1.2. Modelové zasedání Evropské Unie Rozhoduj o Evropě	27
6.1.3. Porovnání PSS a Rozhoduj o Evropě dle názoru autorky práce	28
6.2. Situace v zahraničí	29
6.2.1. Berlin Model United Nations	29
7. Participace studentů vysokých škol	32
7.1. Situace v České republice	32
7.1.1. Akademické senáty	32
7.1.2. Nevládní neziskové organizace	32
7.1.2.1. Příklad Stanov RK „Zdár né“ Brno	33
7.1.2.2. Základní kritéria demokratického procesu v organizaci	34
7.1.3. Konkrétní projekty participační demokracie pro vysokoškolské studenty	34
7.1.3.1. Kecejme do toho	34
7.2. Situace v zahraničí	36
7.2.1. International Sport and Culture Association, Dánsko	36
7.2.1.1. European Youth and Sport Forum	36
7.2.1.1.1. EYSF 2008	37

7.2.1.1.2. BYSF 2009	38
7.2.2. UNESCO Youth Forum	38
8. Webové stránky	40
9. Analýza participace	41
9.1. Výhody participace	41
9.2. Nevýhody participace	42
9.3. Překážky v uskutečnění participace.....	42
9.4. Podpora participace.....	43
9.5. Budoucnost participace	44
10. Závěr.....	45
11. Summary.....	46
12. Zdroje.....	47
13. Přílohy.....	50

1. Cíl práce

Cílem práce je vysvětlení klíčových pojmů participace, demokracie a participační demokracie a to specificky u mladých lidí jak z historického kontextu tak i současného pojetí.

Autorka práce přistupuje k termínu participační demokracie nejen teoreticky, ale především z praktického hlediska a to představením konkrétních projevů participační demokracie u mladých lidí a to nejen na národní, ale i evropské a světové úrovni. Zvláštní důraz je kladen na možnosti zapojení mládeže starší 18-ti let a vysokoškolských studentů, ale v práci jsou taktéž uvedeny příklady zapojení žáků základních škol nebo studentů středních škol.

Autorka práce se sama aktivně zapojuje do projektů podporující metodu participační demokracie již 5 let a v této práci se pokouší o prezentaci jednotlivých možností a projektů, kterých se sama zúčastnila a to především na mezinárodní úrovni. Dále je představena příprava těchto akcí, jejich průběh, ale také dopad a závěry.

K dalšímu rozvoji tématu této práce autorka vytvořila jednoduché webové stránky v aplikaci Wordpress, kde uveřejnila svoji bakalářskou práci, informuje čtenáře o možnostech zapojení na různých úrovních, ale také nabízí možnosti konkrétních nabídek k účasti na různých seminářích nebo konferencích. Součástí webových stránek je také jednoduše přístupné fórum sloužící jako platforma pro sdílení zkušeností, ale také jako místo určené k praktickým i teoretickým dotazům. Autorka práce doufá v oslovení většího počtu studentů, zajímající se o danou problematiku a v budoucnu uvažuje o možnosti uspořádání společné aktivity.

2. Použité zkratky

BYSF – Balkánské fórum mládeže a sportu

ČRDM – Česká rada dětí a mládeže

EYSF – Evropské fórum mládeže a sportu

NNO – Nevládní nezisková organizace

OSN – Organizace spojených národů

PSS – Pražský studentský summit

SDČR-ŽP – Sněm dětí České republiky pro životní prostředí

ŽP – Žákovský parlament

3. Úvod

3.1. Demokracie

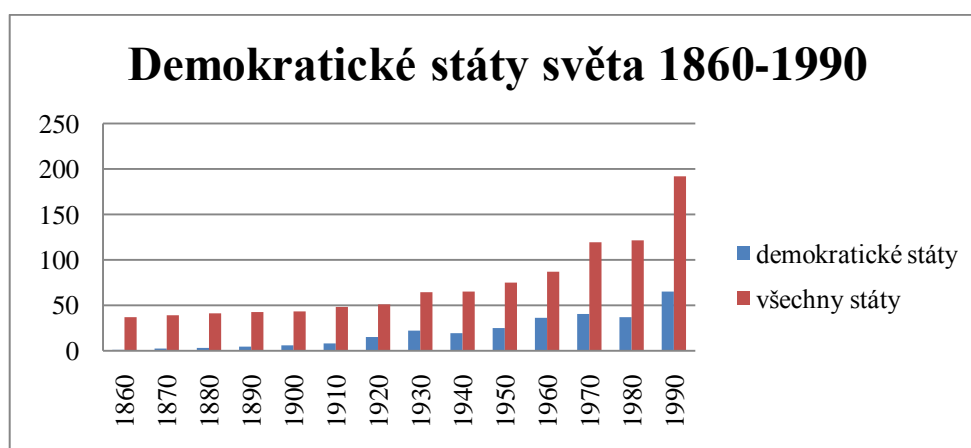
Demokracie je historicky první formou vlády lidu, která se zrodila v řeckých městských státech v 6.–4. století př.n.l. Principem tehdejší demokracie byl přímý podíl svobodných občanů na rozhodování hlasováním.

Pozdější, reálnější, projevy demokracie se významněji objevují v období renesance a reformace, mezníkem je poté Vyhlášení nezávislosti americkým lidem v roce 1776 a Velká Francouzská revoluce v 2. pol. 18. století.

Pojem demokracie však znamenal pro různé lidi žijící na různých místech a v různých dobách často odlišné věci. Pojem demokracie, jak jej důvěrně známe dnes, se začal praktikovat poprvé teprve před 200 lety. Do té doby se sice o demokracii mluvilo, ale většinou se pouze jednalo o teoretické úvahy filosofů než přímý projev skutečné demokracie nebo se jednalo o „demokracii s omezením“, tedy například nepřiznání veškerých občanských práv všem občanům země, diskriminace určité minoritní skupiny apod.

Zajímavým výzkumem se zabývá Robert Dahl, podle jehož rozdělení světa na demokratické státy, tedy státy s volebním právem pro muže nebo pro všechny občany a všechny ostatní státy byl oním demokratickým státem v roce 1860 jen jeden stát z celkových 37 existujících států na světě. V roce 1900 bylo demokratických států 6, ze 43 možných, v roce 1950 to bylo již 25 států z celkového počtu 75 a v roce 1990 bylo demokratických států 65 ze 192 možných. (3)

Graf 1: Demokratické státy světa 1860-1990 (Robert Dahl, 2001)

Narůstající počet demokratičnosti je nezadržitelný, ale i v dnešní civilizované době 21. století existují státy, které za demokratické považovat nemůžeme. V dnešní době existuje na světě 195 zemí, z toho jen 92 je považovaných za nezávislé svobodné státy s demokratickým režimem. Dalších 57 států je považováno za samostatné území, ale se závislostí na jiném státě nebo s nedemokratickým režimem. (W3)

Demokracie je forma politického zřízení, která zajišťuje všem občanům s plnými právy, v případě ČR občanům starším 18-ti let, účast na správě a řízení státu. Zásadním pravidlem je podřízení se menšiny většině a dodržování rovnosti občanů.

„Demokracie zabraňuje vzniku tyranie, zajišťuje základní práva a všeobecnou svobodu, umožňuje lidem, aby rozhodovali sami o sobě, umožňuje mravní samostatnost, rozvoj člověka, chrání základní osobní zájmy lidí a zajišťuje politickou rovnost. Moderní pojetí demokracie také usiluje o mír a prosperitu.“ (5)

Demokracie se dělí na přímou a nepřímou. Přímá demokracie je založena na přímé účasti občanů na rozhodování o věcech veřejných. V čisté formě existovala jen v antickém Řecku. V dnešní době je její původní pojetí neuskutečnitelné, nejbližší by se dalo přirovnat referendum nebo plebiscit.

Nepřímá demokracie je zastupitelská, což znamená, že občan se účastní rozhodování zprostředkovaně, delegováním svého podílu na moci na své zvolené zástupce, kteří se sami zúčastňují hlasovacích a rozhodovacích procesů.

3.2. Participace

Pojem participace lze zjednodušeně přeložit jako podíl účastníků na plánování, rozhodování a řízení. Obecně řečeno se jedná o vyjádření názoru, např. skrze účast na diskuzi, semináři, zasedání, konferenci apod. a následné zapojení v rozhodování o projednaných tématech a v případě schválení, také podíl na realizaci.

Participace tedy neznamená jen teoretické projevení názoru, ale je spojená s procesem účasti na celém rozhodovacím cyklu od prvotního návrhu, skrze diskuzi až po samotné uskutečnění a správu daného projektu, zákonu apod. (W9)

Dělení participace občana podle šíře zahrnutí do rozhodování podle Klíče (7)

- a) Nejnižší úroveň participace je přijímání informací z médií, od politiků nebo na různých setkáních. Jedná se ale o jednocestný proces, bez možnosti zpětné vazby.
- b) Druhou formou participace jsou poté konzultace. Na nižší úrovni, tedy úrovni zájmových skupin či občanských sdružení se jedná například o připomínkové řízení, kdy vláda nebo předkladatel zákona pošle svůj návrh na různá zájmová sdružení a korporace, které mají možnost se k nim vyjádřit. Jedinec jako takový se samostatně nezapojí, ale jedná se o první krok v participaci, v tomto případě skrze zájmovou skupinu.

Dalším druhem konzultací jsou veřejná slyšení, kdy si politik, který má zájem na nějakém zákoně pozve odborníky, se kterými diskutuje. Tato metoda je poměrně často využívána, ale moc se o ní na veřejnosti nemluví.

V poslední době je také poměrně často využíváno předložení zákona k veřejnému připomínkování. Jedná se o moderní způsob a působí na občany dobře. Příkladem může být Ministerstvo spravedlnosti ČR, které předložilo v poslední době dva zákony k veřejnému připomínkování. Do médií uvedlo odkaz na internetové stránky, kde se mohl každý občan vyjádřit. Jedná se o efektivní metodu a v případě připomínkování občanského zákoníku byly některé z více než 300 připomínek do zákoníku nakonec zahrnuty.

- c) Třetí formou participace občana na politice je jeho aktivní účast nejen na rozhodování daného problému, ale i na jeho formulaci. Jedná se například o Švýcarsko, kde občan může sám předložit návrh zákona, novelu ústavy apod. Na iniciaci změny zákona je poté potřeba přibližně jen 30 000 podpisů.

3.2.1. Participace mládeže

Participace mládeže je definována jako zapojení mladých lidí do žákovských a studentských samospráv, parlamentů, debatních klubů, diskusních fór a využívání médií (rozhlas, televize, tisk) a dalších aktivit směřujících k angažovanosti mladých lidí ve veřejném životě. Soustavně je rozvíjena zejména v zařízeních volného času. Jedná se především o projevení názoru v oblastech, které se mladých lidí přímo týkají, ale kvůli jejich věku nejsou většinou do spolurozhodování o těchto záležitostech vůbec zapojeni.

Participace mládeže se stala součástí demokratického stylu řízení, zdrojem seberealizace, pozitivních motivací, osobního uspokojení z veřejně prospěšného působení a jeho výsledků.

Participace nabízí mladým lidem možnost rozhodnout se, jaké jsou největší nedostatky a problémy, kterým musí mladí lidé čelit a s kterými by jim měla vláda asistovat. Participace také znamená, že vláda nabídne mladým lidem pravomoci zapojit se do jednání o této změně. (6)

Participaci nelze chápat odděleně od sociální, kulturní a politické tradice a situace v dané zemi. Proto se v různých zemích a školách či organizacích nepoužívá stejná definice participace. De Winter (1997) definoval tři hlavní typy participace mládeže, které se dají často najít v literatuře o mladých lidech:

1. Participace jako využitelný prostředek pro integraci mladých lidí do dané sociální struktury bez toho, že by jim bylo umožněno mít nějaký vliv.
2. Participace jako způsob posílení sociálního vlivu a pravomocí mladých lidí.
3. Participace jako nástroj k tomu, aby se mladým poskytla příležitost stát se kompetentními, nezávislými a odpovědnými spoluobčany (W11).

Výsledky průzkumu z let 1993, 1997, 2000 a 2002 (8) jasně naznačují, že je potřeba zvýšit přípravu mladých lidí ve výchově k občanství. Významnou roli v této výchově hraje rodina, která by měla děti motivovat, ale také informovat o možnostech participace v občanském životě. Rodiče by měli být pro děti vzorem, ale také zdrojem informací a praktických ukázek jak jednoduché je stát se aktivním občanem.

Další důležitou roli hraje škola a to především skrze její výchovnou a informační funkci. Dětem by také měla být nabídnuta možnost zapojit se do školních

či mimoškolních aktivit, kde si mohou sami vyzkoušet občanské povinnosti. Učitelé tedy mohou například vyzvat žáky k napsání dopisů vládním úředníkům nebo do místních novin, v nichž by obhajovali své názory.

Úrovně účasti žáků na životě školy (9):

1. Manipulativní participace, kdy ve škole dochází spíše k uplatňování zájmů dospělých než dětí. Děti jsou informovány jen částečně.
2. Dekorativní participace, kdy se žáci aktivně podílejí na školních aktivitách, ale z nejrůznějších důvodů jim však často nerozumí.
3. Formální participace, kdy se žáci vědomě účastní aktivit, ale většina těchto aktivit je v režii pedagogů.
4. Dospělými stanovená participace s informacemi, kdy žáci aktivitám rozumí, ale rozhodují o nich dospělí.
5. Dospělými stanovená participace s informacemi a konzultacemi, kdy žáci mají k dispozici všechny potřebné informace, témata jsou s nimi konzultována, ale jednotlivé činnosti jsou navrhovány a řízeny dospělými.
6. Participace iniciovaná dospělými s rozhodováním sdíleným s žáky, kdy žáci mají přímý podíl na rozhodování.
7. Žáky iniciovaná a žáky řízená participace, která se rozvíjí v žákovských samosprávách a dospělí mají pomocnou roli.
8. Žáky iniciovaná participace s rozhodnutím sdílenými spolu s dospělými, kdy si fungující participaci vytvářejí sami žáci a dospělým nabízí spoluúčast.

4. Historie mládežnického zapojení

Formování mezinárodního mládežnického hnutí začalo v posledních letech 2. světové války. Jeho vyvrcholením bylo založení Světové federace demokratické mládeže (WFDY) v roce 1945 v Londýně. Na založení federace se podílelo 437 delegátů mládežnických hnutí z 64 zemí světa. WFDY se tak stala představitelem světové komunistické mládeže prosazující „boj za svobodu, demokracii, důstojný život a mír“, který se stal programovou prioritou federace. V době studené války došlo k rozkolu i v rámci mezinárodního mládežnického hnutí. WFDY se přiklonila na stranu Svazu sovětských socialistických republik (SSSR) a jeho spojenců. Později byly vytvořeny dvě obdobné mezinárodní organizace sdružující mladé lidi a to sociálně demokratický Mezinárodní svaz socialistické mládeže a Světové shromáždění mládeže.

Významnou aktivitou WFDY bylo pořádání Světových festivalů mládeže a studentstva, jehož první ročník se uskutečnil již v roce 1947 v Praze. Jednalo se o masové shromáždění komunisticky smýšlejících zástupců zemí především východního bloku. Po rozpadu SSSR došlo také k rozpadu WFDY. (W17)

5. Žákovská participace

Děti jsou součástí lidské populace, jsou právoplatnými spoluobčany dospělých, přestože ještě nemohou nebo neumějí plně využívat svých práv. Věk do 18-ti let tvoří dnes v průměru jednu čtvrtinu lidského života, kdy se je o dítěti nebo mladém člověku rozhodováno, většinou bez vyslechnutí jeho vlastního názoru. Děti a mladí lidé by měli mít možnost se účastnit rozhodování, právo získávat a šířit informace a vyjadřovat svůj názor skrze volené zástupce. Měli by mít právo být vyslechnuti a jejich názor by měl být brán v potaz. (2)

Jak můžeme z mladých lidí vychovat poctivé a zodpovědné občany státu, pokud k nim jako k rovnocenným partnerům nepřístupujeme? Je opravdu nízký věk jedinou překážkou v tom, aby mladí lidé nebyli vyslechnuti? A proč by jejich názory měli být méně podnětné, inspirativní nebo inovativní než u člověka staršího? Je rozdíl v zodpovědnosti 17-ti letého mladého člověka s 18-ti letým dospělým?

Žáci by měli mít možnost zapojit se do rozhodovacích procesů ve škole, kde tráví až 1/3 celého dne. Rozhodování o vzdělávacích a výchovných záležitostech by stále mělo být v kompetenci zodpovědných zaměstnanců školy, ale žákům se otevírá možnost, v případě že jim tedy bude nabídnuta, k podílení se na realizaci mimoškolních nebo zájmových aktivit školy. Svěřené kompetence by měly být v souladu s věkem dětí a měly by mít možnost konzultace a supervize od starších žáků nebo učitelů, ale měl by být zachován prostor pro dětskou tvořivost a nadšení v organizaci aktivit. Žáci se díky získané možnosti na spoluorganizaci spontánně a zábavnou formou naučí odpovědnosti a navíc tím přispějí na rozvoj chodu školních nebo mimoškolních aktivit.

Využití orgánů dětské samosprávy jako prostředku výchovného působení není nic nového. S touto myšlenkou přišel již v roce 1623 J. A. Komenský v díle *Zákony školy dobře spořádané*, kde sepsal školní řád pro školu v Blatném Potoce. Jeho iniciativa školní samosprávy měla nejen funkci kázeňsky nápomocnou, ale také jednoduchou metodu, kde žáci se žáci mohli lépe naučit příkazování a podřizování se. Komenský zde také vytvořil funkce desátníků, tedy starších žáků, kteří učiteli pomáhali ve výuce a s dodržováním pořádku. Tito zástupci poté tvořili senát školní obce a přímo se podíleli na rozhodovacích procesech.(2)

5.1. Žákovské parlamenty (ŽP)

Situace v zakládání žákovských parlamentů se za posledních deset let radikálně změnila. Ředitelé škol chtějí podobnou iniciativu na svých školách založit, ale často si nejsou jisti, jakým způsobem to udělat. Někdy chybí dost zapálených kolegů z řad učitelů, někdy není dostatek časového prostoru a někdy jednoduše není zájem ani od kantorů, ani od žáků. Žáci sami často nevědí, co takový žákovský parlament vlastně znamená a již tento název je předem odradí.

V případě, že všechny tři strany, tedy ředitel, učitelé i žáci mají zájem o vytvoření této aktivity, vždy to zabere dost času. Dospělí se často snaží žákům pomoci, ale někdy až přílišnou aktivitou a systémem různých pravidel a zákazů naopak myšlenku žákovské samosprávy ničí. Často nedají dětem dostatek prostoru a v případě prvního problému se do aktivit zapojí a řídí je podobně, jako školní vyučování. To pak většinou samotné žáky demotivuje, protože necítí, že mohou sami něco změnit nebo ovlivnit a žákovský parlament pak berou jen jako další nutnost školního vyučování.

Vedení školy i dospělí zapojení ve fungování parlamentu se musí načas vzdát své role nadřazenosti a k žákům přistupovat spíše jako k sobě rovným. Dát jim možnost se angažovat se, debatovat a rozhodovat v rámci žákovské komunity, bez zásahu dospělých. V případě, že žáci vyžadují asistenci nebo radu, učitelé by měli být ochotni a přístupni jim ji nabídnout a to vždy s pozitivním přístupem. Nejde tu přece o dokazování „já jsem vám to říkala“ nebo „to se dalo čekat“. Žáci si musí celým nelehkým procesem žákovské samosprávy projít sami, když výsledky v prvních letech nemusí být vynikající, což může vedení školy odradit, ale žáky naopak každý neúspěch může motivovat a bude brán jako zdroj ponaučení do budoucna, a to nejen v práci pro žákovský parlament, ale i v jejich budoucím rozvoji osobnosti.

Společná dobrovolná práce pro žákovský parlament v převážně neformální formě přinese zlepšení vztahů nejen mezi žáky z jedné třídy, ale také ve školní komunitě jako takové. Žáci prvního stupně budou mít možnost zapojit se do diskuzí spolu se staršími žáky, od kterých se často mohou naučit spoustu nových věcí a přispěje to také k vzájemnému respektu mladších staršími a naopak. Díky asistenci učitelů se také prohloubí přátelské vztahy mezi dospělými, ale také mezi učiteli a dětmi a učiteli a rodiči.

5.2. Proč zakládat a podporovat žákovské parlamenty? (W2)

- 1) Rozvíjí demokratické myšlení.
- 2) Vytváří pozitivní klima na škole.
- 3) Podporuje žáky a pomáhá jim.
- 4) Je komunikačním zprostředkovatelem mezi žáky, učiteli a vedením školy.
- 5) Rozvíjí klíčové kompetence.
- 6) Vytváří partnerské vztahy.
- 7) Pomáhá třídním učitelům při práci se třídou.
- 8) Učí žáky odpovědnosti za svou práci a za své chování.
- 9) Vytváří vztah k obci, rodičům jakožto skupině, k veřejnosti obecně.
- 10) Zvyšuje prestiž školy a vytváří tradici.

5.3. Jak zakládat žákovské parlamenty? (W4)

Aby mohl žákovský parlament na základní škole fungovat, musí ředitel školy a vedoucí dospělí pracovníci zajistit několik základních věcí.

1. Kantorský sbor by měl důkladně probrat klady a zápory vytvoření a fungování aktivity tohoto typu. Ředitel by měl zjistit zájem z řad učitelů, kdo by byl ochoten se organizace a mentorství ujmout na dobrovolné bázi. V případě, že se žákovský parlament stane další povinností pro vytížené učitele, s nechutí a chybějící motivací k práci na vytvoření parlamentu budou také přistupovat. Nejvhodnějším řešením by bylo zajistit pro učitele účast na workshopech nebo seminářích týkající se problematiky žákovské participace nebo by mohl zprostředkovat návštěvu instituce, kde již žákovský parlament nějakou dobu úspěšně funguje. Učitelé by pak měli možnost získat kontakty na vedoucí pracovníky z jiných škol a v případě problému také místo, kde by bylo možné požádat o radu.
2. Další důležitou podmínkou před zahájením fungování žákovského parlamentu je potřeba vymezit prostor, kde se žáci budou scházet. V ideálním případě by se mělo jednat o místnost, která prozatím není tematicky specializovaná a tudíž výzdoba a úložné prostory budou plně k dispozici k používání žákům parlamentu.
3. Ředitel školy by měl vymezit speciální čas scházení členů parlamentu, tak aby se to nekřížilo například s odpoledním vyučováním vyššího ročníků nebo jiných zájmových sdružení. Pokud má být žákovský parlament plnohodnotným partnerem školy, mělo by se k důležitosti setkávání se také přistupovat.
4. Ředitel školy spolu s koordinátory parlamentu z řad učitelů by měli definovat systém, jakým bude školní parlament fungovat. Důležité je stanovit počet zástupců a věk dětí, které se do činnosti parlamentu zapojí. Obecně se jedná o 2 zástupce (dívka a chlapec) z každé třídy a reprezentovány jsou většinou třídy 4. – 9. ročníků. Je možné zapojení i dětí mladšího školního věku, většinou je však vyžadován další učitel, který by organizoval práci dětí 1.-3. tříd. Pokud má parlament fungovat samostatně, škola by se měla zdržet zapojení mladších dětí.

5. Důležitá je také volba koordinátora žakovského parlamentu. Ideální koordinátor by měl být aktivní člověk, který doposud neřídí žádnou mimoškolní nebo zájmovou aktivitu, tak, aby měl dostatek času a energie angažovat se v práci pro parlament naplno. Vedení školy by mělo koordinátora dostatečně finančně ohodnotit a mělo by být nápomocno v řešení nezvyklých problémů nebo žádostí.
6. Žáci zapojení do činnosti žakovského parlamentu by se měli účastnit dobrovolně, z vlastní iniciativy, bez nátlaku učitelů.
7. Po vytvoření skupiny zapojených žáků nastává snad nejdůležitější krok v práci ŽP, tedy rozhodnutí se, o čem a jak se vlastně bude diskutovat. Náměty pro práci ŽP mohou nabízet také ostatní žáci školy, když nejsou přímo do práce ŽP zapojeni. Vytvořením speciální nástěnky nebo schránky pro podněty je nejjednodušší cestou, jak získat inspiraci. Na začátku práce ŽP mohou náměty přijít od koordinátora nebo vedení školy, ale nemělo by se to stát tradicí. Žáci zapojení do práce ŽP by se měli také rozhodnout o způsobu práce ŽP, systému volby, diskuzích apod. Všechna pravidla by měla přicházet „zdola“, tedy přímo od žáků. Koordinátor nebo vedení školy může žákům pomoci, asistovat a usměrňovat, ale finální rozhodnutí je na žácích samotných. Je to jejich parlament, proto by měl ředitel ponechat rozhodnutí na žácích samotných.
8. Pro úspěšnou práci a fungování ŽP je potřeba zajistit přátelskou atmosféru a týmový duch. Pokud je to v možnostech školy, bylo by vhodné uspořádat pro všechny žáky zapojené v ŽP neformální víkendové setkání, tzv. teambuilding, kde by se žáci lépe poznali nejen mezi sebou, ale také ve vztahu ke koordinátorovi. Čas může být také věnován plánování aktivit, sestavování pravidel chování, volby, koordinace apod. Je potřeba také rozdělit si role v parlamentu, tak aby každý žák věděl, co je jeho zodpovědností. Na začátku fungování ŽP, práci rozděluje a kontroluje koordinátor, ale cílem je předat veškerou zodpovědnost starším žákům, kteří pak řízení parlamentu sami převezmou.

ŽP by měl být prestižní záležitostí a o své činnosti by měl informovat všechny žáky a učitele školy. Možností je vytvoření nástěnky, vydávání novin nebo pravidelných vstupů do rozhlasového vysílání školy. Ředitel školy by měl přistupovat k ŽP jako k prostředníkovi mezi ním a žáky a měl by brát ŽP

jako rovnocenného partnera. Jedině tak může zajistit zlepšení vzájemných vztahů a školního klima, které nutně povede k větší demokratičnosti prostředí. Žáci naopak mohou vznést své připomínky k vedení školy právě skrze parlament, jelikož ŽP je orgánem školy, který může přinést řešení.

5.4. Konkrétní příklad fungování žákovské participace

5.4.1. Školní parlament ZŠ T.G.M. Poděbrady

Žákovský parlament na škole působí řadu let a je v něm momentálně zapojených 39 žáků školy a 3 dospělí koordinátoři. Hlavním cílem je umožnění všem žákům školy spolupodílet se prostřednictvím svých volených zástupců na životě a řízení školy.

Žákovský parlament je složen ze dvou komor, horní komoru parlamentu tvoří 13 žáků 2.stupně a dolní komora parlamentu je určena pro žáky 1.stupně a je ještě rozdělena na dvě samostatné komory. Dolní komora je reprezentována 26 žáky 2. – 5.tříd.

Podle stanov žákovského parlamentu ZŠ T.G.M. Poděbrady je cílem jejich práce umožnění kontaktu mezi žáky a učiteli a zajištění zpětné vazby. Dalšími body jejich motivace je zlepšení postoje žáků i učitelů ke spolupráci, dohlížení na dodržování školního řádu a zástupci ŽP chtějí také pomáhat organizovat chod školy a podílet se na vytváření dobrého klimatu školy.

Zástupci z řad žáků jsou do funkce voleni jednou ročně. Každou třídu reprezentuje jeden žák, všichni členové ŽP pak jednou ročně volí svého předsedu parlamentu. Jednání parlamentu probíhá jednou měsíčně nebo dle potřeby a je svoláváno předsedou ŽP ve spolupráci s pověřeným učitelem. Z každého jednání je proveden zápis, který musí být k dispozici na webových stránkách školy. (W19)

5.4.1.1. Příklad zasedání Horní komory Žákovského parlamentu

Účast: Dostavili se zástupci všech tříd 2. stupně kromě poslanců za 7.B, 7.C, 9.C a 9.D.
(W18)

Program: charitativní sbírky

1. Na pomoc psychiatrickým léčebnám za účelem hiporehabilitace
Všechny zúčastněné třídy splnily tento úkol a prostřednictvím svých poslanců rozprodaly svěřená tetování nebo je navrátily, kromě čtyř nezúčastněných tříd.
2. Ve prospěch občanského sdružení Život dětem
Dobrovolníci z řad poslanců se zavázali rozprodat drobné upomínkové předměty v předvánočním čase.
3. Dále přítomní poslanci vybrali logo parlamentu z návrhů zhotovených v různých třídách 2. stupně. Vítězný návrh (bohužel odevzdaný jako nepodepsaný) bude následně aplikován na společná trička poslanců, případně na další předměty parlamentu.
4. Z dalších dotazů a připomínek k chodu školy ze strany žáků vyjímám:
  - Dotaz poslance za 6.A zda by nebylo možno zakoupit nové míče na TV, staré jsou již značně poničené.
  - Dotaz poslance za 9.B zda by nebylo možno navrátit do tříd záclony, tam kde byly. Případně instalovat rolety, neboť žaluzie se neosvědčily.
  - Dále dotaz zda není možno alespoň v infocentru, kde žáci tráví volný čas, opět instalovat na PC oblíbené sociální síť.
  - Také bylo opětovně připomínkováno, že v jídelně není hlídaná polévka a je možno ji znečistit.
5. S poslanci parlamentu bylo projednáno taktéž nedávné neetické jednání žákyň 2.stupně, kterého se dopustily na dívčích toaletách.
6. Žáci připomínkovali třídění odpadu ve třídách – v zelených kontejnerech na 2. Stupni nejsou igelitové sáčky na bioodpad a ten je již plesnivý.

5.4.2. Sněm dětí ČR pro životní prostředí (W13)

Sněm dětí České republiky pro životní prostředí (SDČR-ŽP) je unikátní vzdělávací aktivitou, kterou organizuje Agentura Koniklec. Jedná se o úspěšné propojení ekologické výchovy s žákovskou participací. Každý okres České republiky je zastoupen jedním vybraným členem ve věku 12 až 16 let, který se celoročně aktivně zapojuje do činnosti SDČR-ŽP. Počátek činnosti SDČR-ŽP byl ustanoven 16. května 1993. Původně se jednalo o dětský parlament orientovaný na ekologii, postupně se ale činnost SDČR-ŽP rozšířila z jediné akce ročně na sérii aktivit, zahrnující Malý a Velký sněm, vydávání vlastního časopisu a organizaci vzdělávacích a poznávacích aktivit.

Od roku 1997 bylo každoročně zvoleno jedno odborné ekologické téma, které poté dominuje v práci všech zástupců.

Později se aktivity rozdělily podle čtyř živlů (vzduch, oheň, voda a země) a přidala se organizace exkurzí, přednášek, diskuzí a seminářů s odborníky i zástupci nevládních neziskových organizací (NNO). Součástí každoročního vyvrcholení činnosti byla panelová diskuze s představiteli vlády ČR, senátory a poslanci Parlamentu ČR.

V roce 2008 bylo ve sněmu aktivně zapojeno 37 dětí. Od roku 2009 je činnost SDČR-ŽP přerušena z důvodu nedostatku finančních prostředků.

6. Participace studentů středních škol

Činnost studentských parlamentů ve středních školách není v takové oblibě, jako je tomu na školách základních. Důvody mohou být různé, autorka této práce se domnívá, že hlavním důvodem je větší možnost argumentace a vlastní iniciativy žáků středních škol, kteří se nebojí jít se svými podněty za třídními učiteli nebo přímo k vedení školy. K prosazení svých záměrů a možnosti diskuze tedy nutně nepotřebují žádný uměle vytvořený orgán, kterým by byla jejich činnost podpořena. U dětí na základních školách se jedná o opačný problém, kdy děti nemají dostatek odvahy zeptat se nebo si postěžovat, proto zde žákovské parlamenty, jako zprostředkovatele vzájemných kontaktů fungují skvěle.

Studenty středních škol neláká řešit problematiku školy, ze které někteří za rok nebo dva po absolvování odejdou. Budování silných vztahů a dobrého fungování školního parlamentu vyžaduje dostatek času, a to nejen v rádech několika let, ale je také vyžadováno zapojení ve volném čase, což v dnešní době nabídky spousty volnočasových aktivit spolu s přípravou na školní vyučování a přímý pobyt ve škole není pro středoškoláky jednoduché skloubit.

Středoškoláci se svým nástupem na novou školu začínají profilovat a směřovat k výběru aktivit a témat, které je zajímají a chtějí se o nich dozvědět něco více.

6.1. Situace v České republice

Zajímavou možnost zapojení se do aktivit s prosazováním tématu participační demokracie jsou poté studentské summity a modelová zasedání. Pro studenty je to zajímavá možnost, jak si vyzkoušet roli poslance/ministra/komisaře, zapojit se do prosazování vlastních návrhů, dozvědět se o daných tématech více a ještě se seznámit s podobně smýšlejícími vrstevníky z jiných škol a odborníků buď z praxe, nebo vysokoškolských studentů oborů, o které mají středoškoláci zájem. Tyto studentské konference jsou tedy vynikajícím místem, kde se aktivní studenti mohou angažovat, dozvědět se něco nového, něco se naučit a ještě získat spoustu kontaktů.

6.1.1. Pražský studentský summit

Pražský studentský summit (PSS) začal původně jako iniciativa studentů Vysoké školy ekonomické, která v roce 1995 poprvé simulovala jednání Rady bezpečnosti OSN. Asi 15 dobrovolníků z tehdejších zapojených studentů se v této simulaci rozhodli pokračovat a začali se podílet na přípravě většího projektu, tehdy nazvaného Pražský model OSN. Hlavními programovými zásadami byla cílová skupina českých středoškoláků, uspořádání přípravných setkání a závěrečné konference a vydávání vlastních novin s názvem Chronicle. Akce se poprvé uskutečnila v roce 1996 a se zachování původní myšlenky doplněné a upravené různými verzemi programu, doprovodných akcí, úrovní jednání v jednotlivých orgánech, personálního obsazení a míst prezentací projekt fungoval nepřetržitě až do roku 2006. Záštitu nad akcí převzali významné osobnosti jako například Václav Havel, Pavel Bém, Petr Pithart, Madeleine Albrightová či Karel Schwarzenberg.

V roce 2006 byl projekt transformován na Pražský studentský summit, který se dělí na akci určenou pro středoškoláky Model NATO, kde jednání probíhají v angličtině a vysokoškolský Model Evropské unie.

Organizaci PSS má na starosti 50 členů sekretariátu a skupiny dobrovolníků reprezentující Asociaci pro mezinárodní otázky, což je nevládní organizace působící v oblasti mezinárodních vztahů od roku 2001. Asociace nabízí zprostředkování dialogu mezi zástupci široké veřejnosti, akademické sféry, občanského sektoru a politiky. Všichni lidé zapojení do organizace PSS jsou vysokoškolští studenti a sami se zúčastnili některého z předchozích ročníků. (W10)

V ročníku 2011 bylo do projektu PSS aktivně zapojeno 400 studentů ze středních a vysokých škol z celé republiky. Studenti měli možnost vyzkoušet si roli diplomatů a účastnit se simulace Organizace spojených národů, Severoatlantické aliance a Evropské unie.

Cílem akce je podněcovat u mladých lidí zájem o domácí i mezinárodní dění, schopnost argumentace a prosazení si vlastního názoru či možnosti dosáhnout kompromisu. Studenti také mají možnost se setkat s významnými osobnostmi jak z politické, tak diplomatické sféry nebo akademického prostředí.

Vzdělávací složku projektu poté reprezentuje organizace pěti workshopů v rámci přípravné fáze, kde se studenti připravují na samotné panelové jednání. V rámci workshopů se vzdělávají v oblasti mezinárodních vztahů a diplomacie, ale také se zdokonalí v rétorice a schopnosti vyjednávání. Získané dovednosti poté prakticky využijí na samotných jednáních v závěrečné fázi projektu.

Za zajímavé možnosti praktické zkušenosti s diplomacií a mezinárodní politikou autorka této práce považuje doprovodný program PSS. Účastníci PSS mají možnost zúčastnit se tematicky zaměřených přednášek nebo diskuzí. Vedení PSS taktéž organizuje exkurze do sídel mezinárodních organizací (EU v Bruselu a Štrasburku, NATO v Bruselu nebo OSN ve Vídni) nebo návštěvy ministerstev zahraničních věcí, průmyslu a obchodu nebo ministerstva obrany a ambasad těch států, které studenti na summitu zastupují.

6.1.2. Modelové zasedání Evropské Unie Rozhoduj o Evropě

Projekt Rozhoduj o Evropě je organizovaný společností Eutis od roku 2008, která sdružuje absolventy a studenty oborů tematicky souvisejících s politologií. Společnost Eutis také organizuje středoškolskou politologickou konferenci, vzdělávací cesty do institucí EU a různé semináře, konference a workshopy propagující aktivní participační demokracii především u mladých lidí, ale také u široké veřejnosti.

Autorka této práce se zapojila do organizace projektu Rozhoduj o Evropě, organizovaném v období září – prosinec 2010. Projekt se skládal z uspořádaných 14 regionálních seminářů, organizovaných ve všech krajích ČR v září a říjnu 2010 s celkovou návštěvností až 1000 mladých lidí, kde lektori z řad vysokoškolských studentů informovali středoškoláky o aktuálních evropských tématech a fungování Evropské unie. Druhá fáze projektu probíhající v listopadu 2010 v Olomouci byla složena z přípravného setkání a modelového zasedání. Účastníci obou konferencí byly skupinky studentů z 26 gymnázií a 3 středních škol reprezentující všechny kraje ČR. Studenti si vybrali zemi, kterou by chtěli modelově reprezentovat a měli za úkol zjistit o dané zemi co nejvíce informací. Delegace z jednotlivých škol se poté rozdělila do reprezentace Evropské parlamentu, Rady EU a Evropské komise a studentům byli předloženy tři návrhy rezolucí s tématy jednotná azylová procedura, reforma trhu s vínem a opatření na zabezpečení dodávek zemního plynu. Jednání studentů,

coby poslanců a ministrů, organizačně vedli a zajišťovali vysokoškolští studenti z oborů politologie, právo a společenské vědy.

„Formou simulace evropských institucí získávají studenti ojedinělý přehled o legislativním procesu, systému fungování a prosazování národních a sektorových zájmů. Simulace jednání institucí EU taktéž utváří jedinečnou platformu pro otevřenou diskuzi a interakci více věkových skupin, kdy dojde k vzájemné motivaci a předávání zkušeností a znalostí. Hlavním smyslem simulací je kompenzovat stereotypní metody výuky na středních školách a poskytnout účastníkům individuální a propracovaný pohled na fungování Unie“. (W7)

Jednací řád Evropského parlamentu naleznete v příloze 4.

6.1.3. Porovnání PSS a Rozhoduj o Evropě dle názoru autorky práce

Pražský studentský summit je považován za nejtradičnější aktivitu v oblasti studentské participační demokracie v České republice a je v různých formách organizovaný nepřetržitě posledních 15 let. Studenti zapojení do organizace se dají považovat za profesionály v problematice a akce jsou každoročně perfektně zorganizovány. Do akce se každoročně zapojuje více než 400 mladých lidí reprezentující nejen střední, ale i vysoké školy, což zajistí větší interakci a soutěživost v jednotlivých sekcích. Obrovskou výhodou je možnost diskutovat v českém nebo anglickém jazyce, což je výhodné především pro ty studenty, kteří uvažují o studiu dané problematiky na vysoké škole. Akce je veřejností i akademickou obcí výrazně podporována a účastníci akce se mohou setkat se spoustou významných hostů, což zvyšuje prestiž celé akce.

Negativní stránkou projektu je její spíše selektivní charakter, kdy většina škol zapojených do jednání jsou velké školy výběrové a to především z Prahy nebo velkých měst a místní dopad projektu je tedy poměrně malý. Studenti nejen ze středních škol, ale také z vysokých škol mají často předchozí zkušenosti s účastí na obdobných projektech v zahraničí a jsou často velice zručnými a dominantními delegáty, kteří nedají dostatek možností k účasti „nováčkům“.

Projekt Rozhoduj o Evropě je nízkonákladovou aktivitou každoročně závislou na grantové politice. Akce je určena pro menší skupinu studentů pouze ze středních škol, avšak reprezentující různé druhy gymnázií a středních škol ze všech krajů České republiky. Akce má tedy poměrně velký místní dopad a také šíří myšlenku studentské participace do všech koutů země.

Projekt nemá tak dlouhou tradici a v minulosti byl organizován jen několikrát, ale může být považován za formu startovacího stádia pro studenty zajímající se o problematiku participace a k posílení jejich inspirace k vysokoškolskému studiu nebo vyzkoušení si projektů podobných v České republice nebo v zahraničí.

6.2. Situace v zahraničí

Tradice modelových zasedání je v zahraničí velice rozšířena. Studenti středních škol jsou k aktivní participaci vyzíváni skrze tzv. „school councils“, tedy obdoby našich žákovských nebo studentských parlamentů. Tyto nezávislé články škol jsou vedením školy brány v potaz a na jejich názorech nebo rozhodnutí opravdu záleží.

V zahraničí jsou nejvíce rozšířeny modelová zasedání mezinárodních organizací a to především Organizace spojených národů (OSN/UN) a NATO.

6.2.1. Berlin Model United Nations

BERlin Model United Nations (BERMUN) je konference, která je každoročně pořádána na americké škole Johna F. Kennedyho v Berlíně. První BERMUN byl uspořádán v roce 1992 s cílem zapojení 30 studentů středních škol z bývalého Západního a Východního Berlína. BERMUN je součástí velkého okruhu simulací jednání Organizace spojených národů. Podobné konference jako v Berlíně se také každoročně pořádají v New Yorku nebo v Ženevě a příležitostně konference byly uspořádány například v Bostonu, Londýně nebo Vídni a každoročně je také uspořádána Světová simulace jednání OSN.(W15)

Posledního ročníku v roce 2009 se zúčastnilo 742 účastníků z 63 středních škol. Studenti pocházeli z 28 zemí z celého světa a reprezentovali celkem 38 různých národností. (W1)

Cílem projektu je simulace jednání Organizace spojených národů. Jednotlivým středoškolským delegacím je přiřazena reprezentace státu nebo mezinárodní organizace a studenti poté na akci reprezentují názory přidělené země, nikoliv svoje vlastní. Studenti mají nejdříve za úkol zjistit o přidělené zemi co nejvíce informací a základě vlastního průzkumu vytvořit návrhy rezolucí, které se poté snaží delegáti prosadit pomocí lobbování.

Po vytvoření okruhu podporovatelů se poté rezoluce předloží, diskutuje se a připomínkuje se v celém plénu delegátů a nakonec se odsouhlasí nebo odmítne. Veškerá jednání probíhají v anglickém jazyce a i přes fakt, že angličtina není mateřským jazykem většiny delegátů, úroveň jednání je nadprůměrná.

Autorka této práce se zúčastnila BERMUNu v roce 2006 s delegací z Gymnázia Boskovice reprezentující zájmy Guyany. Hlavním tématem konference bylo posílení Míru a boj proti rasismu a xenofobii. Jednání bylo rozděleno do následujících sedmi sekcí: Komise pro odzbrojení, Environmentální komise, Komise pro lidská práva, Politická komise, Ekonomický a sociální výbor, Bezpečnostní výbor a Speciální konference.

Autorka této práce se účastnila jednání v rámci Speciální konference. Hlavními třemi body v jednání v této sekci bylo vytvoření návrhů rezolucí předloženým později Valnému shromáždění OSN. Prvním bodem jednání bylo vytvoření návrhů na volnočasové programy určené pro základní a střední školky k posílení vzájemné tolerance a boji proti rasismu a xenofobii. Dalším bodem jednání poté bylo vytvoření návrhu jak nejlépe využít sport k posílení míru a porozumění a posledním bodem jednání bylo vytvoření deklarace na vymícení etnické rivality a způsoby jak nejlépe zamezit rasovým konfliktům.

Jednání se opíraly o již vydané rezoluce a dokumenty od OSN nebo závěry jejich konferencí, které sloužili nám delegátům jako vzor a inspirace. Jednání nebyla jednoduchá, a i když jednotliví středoškolští zástupci měli prezentovat názory a postavení přidělených zemí, často se do diskuze prolínali vlastní názory, především reprezentující muslimskou komunitu.

Autorka této práce vidí hlavní přínos projektu BERMUN v navázání mezinárodních přátelství a samozřejmě možnosti vyzkoušení si argumentace a komunikace v cizím jazyce. Výhodou tohoto projektu je tradiční zapojení stejných škol, proto je tradice v účasti a šíření výsledků na jednotlivých zúčastněných školách jednodušší.

Zapojení studenti poté mohou předávat získané zkušenosti mladším studentům a vytvořit tak komunitu mladých lidí se stejnou zkušeností a stejným zájmem, což je výborná startovací půda pro prosazení aktivní participační demokracie i na půdě školy nebo města.

7. Participace studentů vysokých škol

7.1. Situace v České republice

Studenti vysokých škol mají spoustu možností jak se aktivně zapojit a praktikovat participační demokracii. V případě, že se studenti chtějí angažovat přímo na dění v akademické obci, mohou se zapojit do činnosti akademických senátů. Studentů se také nabízí možnost aktivně se podílet na činnosti místních, národních či mezinárodních nevládních neziskových organizací (NNO) a přímo se tak zapojit do rozhodovacího procesu ve volnočasových aktivitách.

7.1.1. Akademické senáty

Například Akademický senát Univerzity Palackého v Olomouci je považován za samosprávný zastupitelský akademický orgán a má 24 členů. Každá fakulta je zastoupena dvěma senátory z řad akademických pracovníků a jedním z řad studentů. Zástupci jsou voleni na tři roky a senátu předsedá předseda. (W16)

7.1.2. Nevládní neziskové organizace (NNO)

Činnost NNO je v České republice rozšířena ve všech krajích. Mladí lidé se mohou zapojit do činnosti sdružení, která se věnují přípravě programu pro děti a vysokoškoláci se poté mohou aktivně podílet na vedení a organizaci činností nejen pro děti, ale i pro ně samotné. Snad nejznámější volnočasovou aktivitou pro děti a mládež jsou skautské oddíly. Činnost skautů koordinuje ústředí Junáka – Svazu skautů a skautek ČR, které sídlí v Praze.

Mladí činovníci složení především z vysokoškolských studentů zakládají svoje vlastní společenství, tzv. roverské kmene (RK). Volby do vedení RK obvykle probíhají každý rok na podzim, kdy dochází k obměně členské základny. Do kmene přichází noví členové, obvykle maturanti nebo vysokoškoláci, ale po prázdninách také z kmene staří členové odchází, opět z důvodu vysokoškolských studií nebo po absolvování školy a začátku profesní kariéry.

Činnost těchto RK se řídí podle stanov, které si většinou členi každoročně odsouhlasí, popřípadě některé body vypustí nebo něco přidají.

7.1.2.1. Příklad Stanov RK „Zdár né“ Brno (W12)

Obecná ustanovení

- Kmen je součástí 28. střediska "BRÁNA" Brno; 43. oddílu Brno - Slatina, vedoucí oddílu má právo veta (týká se kmenových věcí a bezpečnosti).
- Kmenové uspořádání je království, řízené třemi volenými rádci (KVK).
- Kmen se spolupodílí na práci pro oddíl a vyšší správní celky Junáka.
- Kmen naplňuje roverské heslo SLUŽBA a dodržuje zásahy skautingu.

Povinnosti člena kmene

- Členové kmene musí mít alespoň 50% účast na akcích.
- Členové kmene respektují volené zástupce v KVK.
- Člen kmene, který nesplňuje výše uvedené podmínky je zproštěn práv člena kmene. Nabýt práva zpět lze v případě, že se na tom shodne nadpoloviční většina členů kmene (2/3 KVK).

Práva člena kmene

- Členové kmene jsou si rovni postavením.
- Člen kmene má právo vznést námitku, proti jakémukoliv rozhodnutí kmene (nebo KVK) a domáhat se diskuse na dané téma.
- Člen kmene se nemusí účastnit programu, který se mu zdá nad jeho fyzické či psychické síly nebo je jinak v rozporu s jeho přesvědčením.
- Člen kmene má právo navrhnout nového člena, spoluúčastníka akce, popř. hostujícího člena.

Volební řád kmene

- Členové kmene hlasují rovnoprávně a jejich hlasy mají stejnou váhu.
- Výsledné hlasování je platné v případě, že o věci rozhodla nadpoloviční většina členů kmene včetně KVK (v KVK jsou pro 2 ze 3).
- Hlas je platný pouze v přítomnosti člena, nelze hlasovat v zastoupení.

Statutární orgány kmene

- KVK (královský výbor kmene).
  - Zastoupený 3 volenými rádci.
  - Volena na 1 rok.
  - Odvolána může být jedině celá do měsíce a musí být vypsány nové volby.
  - Kandidovat může kterýkoliv právoplatný člen kmene.
- V otázkách, které jsou v rozporu s bezpečností a chodu kmene má KVK právo veta.

7.1.2.2. Základní kritéria demokratického procesu v organizaci (4)

- Účinná participace – tedy účast. Každý musí dostat rovnou příležitost vyjádřit svůj názor k dané problematice.
- Volební rovnost – Každý musí dostat rovnou příležitost podílet se na hlasování a všechny hlasy musí mít stejnou váhu.
- Vysvětlení postupu – Každý musí mít možnost dozvědět se a zeptat se na všechny záležitosti, které mu v postupu práce nejsou jasné.
- Kontrola nad tématy k projednání – Každý z účastníků musí získat možnost diskutovat nad výběrem témat, jejich pořadím a způsobem prodiskutování.
- Zapojení všech - Všichni by měli mít možnost se zúčastnit.

7.1.3. Konkrétní projekty participační demokracie pro vysokoškolské studenty

7.1.3.1. Kecejme do toho

Kecejme do toho je iniciativa České rady dětí a mládeže a přímo podporuje participaci mladých lidí ve veřejném životě. Projekt umožňuje mladým lidem ve věku 15 – 26 let ovlivnit to, s čím nejsou spokojeni na celostátní úrovni, ale také na evropské a to především zapojení se do on-line hlasování a diskuze na webových stránkách projektu. Mladým lidem se také nabízí možnost uspořádat veřejnou diskuzi za podpory

organizátorů kampaně Kecejme do toho. Studenti se také mohou přímo zúčastnit některého ze seminářů nebo workshopů jak v České republice, tak i v zahraničí.

Témata diskuzí pokrývají celou škálu zájmů a momentálně zmiňovaných témat veřejného života. Mezní témata jsou následující: Zaměstnanost mladých lidí, Státní maturity, Sexuální výchova na školách, Podpora mladých rodin, Legalizace marihuany, Školné na VŠ, Šikana, Kyberšikana, Volby od 16, Dětský ombudsman a Participace mládeže.

Projekt navazuje na veřejně politické dokumenty a jednání orgánů Evropské unie a také Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. (W5)

7.2. Situace v zahraničí

Participace vysokoškolských studentů v rámci zahraničních univerzit je především skrze tzv. “school unions“, tedy studentské unie. Studentům se taktéž nabízí možnost zapojit se do aktivit různých mezinárodních organizací, kde budou prezentovat zájmy svých domácích sdružení, klubů nebo organizací.

7.2.1. International Sport and Culture Association, Dánsko

Autorka této práce působila jako stážistka v dánské organizaci International Sport and Culture Association (ISCA) od září 2008 do července 2009. Stala se tak součástí týmu organizace, která každoročně pořádá několik aktivit pro prosazení participační demokracie mladých lidí. Cílovou skupinou aktivit v mládežnické sekci, kde autorka této práce působila, jsou vysokoškoláci a mladí lidé ve věku 18 – 30 let působící v neziskových či sportovních organizacích. ISCA je asociací, která sdružuje 130 členských organizací působící na všech zemských kontinentech.

Mládežnická sekce se především zaměřuje na organizaci aktivit pro evropské účastníky, což je především výhodné z logistického důvodu a také z větší interakce a možnosti naplánování budoucích společných aktivit.

7.2.1.1. European Youth and Sport Forum

European Youth and Sport Forum (EYSF - Evropské fórum mládeže a sportu) je aktivitou mládežnické sekce ISCA a bylo uspořádáno v letech 2002 a 2005 – 2008. Účastníci projektu jsou vždy z mládežnických evropských organizací. V roce 2009 se vytvořila odnož projektu EYSF, Balcan Youth and Sport Forum (BYSF) a akce se uskutečnila v Bosně a Hercegovině. Účastníci ročníku 2009 byli výhradně zástupci ze zemí Balkánského poloostrova (Bosna a Hercegovina, Srbsko, Slovinsko, Albánie, Makedonie, Rumunsko a Černá hora).

Autorka této práce má osobní zkušenost s participací v projektu EYSF 2006 v Německu jako účastnice, EYSF 2008 ve Francii jako členka týmu zázemí a BYSF 2009 v Bosně a Hercegovině jako členka programového týmu. V následující části se autorka zaměří na porovnání projektů EYSF 2008 a BYSF 2009, především z větší možnosti interakce

a vlastního zapojení nejen do přípravných, ale také rozhodovacích a programových záležitostí.

7.2.1.1.1. EYSF 2008

Akce se zúčastnilo 100 mladých lidí reprezentující 32 států Evropy a 10 členů přípravného týmu. Účastníci akce pocházeli ze sportovních či mládežnických neziskových organizací, kde se přímo podílejí na práci s dětmi nebo mládeží. Tým organizátorů se skládal z vysokoškolských studentů pocházejících ze 7 evropských zemí. Participační demokracie a možnost spolupodílení se na rozhodovacích procesech tedy proběhlo na akci dvěma rovinami.

Tým organizátorů se nejen podílel na výběru účastníků akce, komunikaci s nimi a zajištění praktických záležitostí, ale měl také plnou pravomoc podílet se na organizaci akce z programového hlediska vedením různých workshopů, seminářů, diskuzí a organizaci vlastních malých skupinek účastníků, s kterými jednotliví vedoucí pracovali po celou dobu akce. Jejich hlavní rolí byla podpora práce účastníků a vedení procesu s přispěním vlastních zkušeností s účastí nebo organizací podobných akcí.

Druhá rovina mládežnické participace poté byla skrze účastníky samotné, kteří se aktivně zapojovali do diskuzí, navrhovali body, které by měli být zahrnuty v závěrečné deklaraci (příloha 1), která byla po akci rozeslána všem ministerstvům zúčastněných zemí a mezinárodním organizacím, ale také společně plánovali budoucí projekty s organizacemi, na které získali kontakty přímo na akci. Účastníkům také byly vyhrazeny určité body programu, v kterých měli sami za úkol navrhnout a zorganizovat aktivity pro ostatní účastníky.

Účastníci akce byli zkušení mladí lidé s velkou motivací zapojit se do diskuzí a přispět vlastními nápady a zkušenostmi v průběhu celého týdenního programu.

7.2.1.1.2. BYSF 2009

Akce se zúčastnilo 50 mladých lidí reprezentujících 7 zemí z Balkánského poloostrova a Dánsko, jako hlavního organizátora akce. Struktura projektu byla velice podobná předchozím ročníkům EYSF, ale tým organizátorů, opět složený z vysokoškolských studentů z 6 evropských zemí se podotýkal se složitější práci se skupinou. Pro většinu účastníků projektu byl BYSF první akcí s mezinárodní účastí a program pokládali za velice inovativní, ale náročný. Organizátoři se také museli přizpůsobit místním tradicím a zvyklostem práce, což bylo obzvláště složité, jelikož většina s účastníky z poměrně odlišného kulturního a náboženského prostředí nikdy nepracovalo. I přes původní nesnáze v přípravách a uskutečnění diskuzí s účastníky se podařilo vytvořit závěrečnou deklaraci (příloha 2) prezentovanou zástupcům nejen bosenských, ale také srbských a slovinských ministerstev, sportovních nebo neziskových organizací.

7.2.2. UNESCO Youth Forum

Možnost aktivní participace a zapojení se do rozhodovacích procesů taktéž nabízí velké mezinárodní organizace, např. UNESCO, které od roku 1999 každé dva roky organizuje ve svém sídle v Paříži tzv. Youth Forum, tedy mládežnické fórum, které je považováno za nedílnou součást Generální konference UNESCO, která sdružuje experty a nejvyšší státní představitele ze všech zemí světa.

UNESCO Youth Forum nabízí unikátní možnost mládežnickým zástupcům vyzkoušet si role představitelů jejich vlastních států, diskutovat o různých tématech či navrhnout rezoluce či opatření, které by měla vzít Generální konference v potaz. Dva zástupci z řad mládeže poté přímo na Generální konferenci představí výstupy z mládežnického jednání a sami se mohou zúčastnit konference a šířit tak myšlenky a nápady, které byly diskutovány na mládežnickém fóru.

Některé státní delegace dokonce nabízí mládežnickým zástupcům možnost zúčastnit se nejen mládežnických jednání, ale také stát se později součástí oficiální státních delegací a dávají mladým lidem tedy velkou zodpovědnost a důvěru, jelikož všichni

oficiální zástupci delegací také získávají hlasovací práva a možnost ovlivnit hlavní jednání.

Autorka této práce byla vybrána jako mládežnický delegát 6. UNESCO Youth Forum 2009. Získala tak možnost zúčastnit se mládežnických jednání a zapojit se do diskuzí a seminářů s tématem akce „Jak nejlépe se vyrovnat s krizí a čím nás může obohatit při plánování společných aktivit mezi UNESCO a mládežnickými organizacemi, spolu s dalšími 150 delegáty z téměř všech zemí světa. Jednání nejdříve probíhala v online diskuzích, později na akci v menších tematických skupinkách a závěry z těchto diskuzí poté byly delegovány všem zástupcům. Nakonec byly vytvořeny návrhy bodů deklarace, které budou prezentovány na Generální konferenci UNESCO. O konečném znění deklarací se poté hlasovalo v kontinentálních zasedáních a poslední dne fóra byla vytvořena závěrečná deklarace (příloha 3) prezentována dvěma vybranými zástupci. (W14)

8. Webové stránky

Webové stránky jsou vytvořené v aplikaci Wordpress a jsou přístupné na adrese <http://participace.wordpress.com/>. Autorka práce zde poskytuje kompletní text její bakalářské práce k nahlédnutí zájemcům. Součástí webových stránek je kontakt na autorku a seznam její dosavadní činnosti.

Webové stránky slouží jako zdroj inspirace a jsou zde zveřejněny konkrétní nabídky k účasti mladých lidí. Zájemci se také mohou dozvědět více informací ze seznamu odkazů týkajících se problematiky nebo se zapojit do ankety.

Obr. 1: Náhled webových stránek participace.wordpress.com

9. Analýza participace

9.1. Výhody participace

Výhody participace dle názoru autorky jsou obrovské. Aktivní participace a zapojení se do rozhodovacích procesů nejdříve projevením svého názoru, později přispěním na vytváření např. stanov či podílení se přímo na organizaci, vedení apod. je náročná záležitost. Vyžaduje to nejen dostatek času, ale také dostatek energie a odhodlání se zapojit i přes možné prvotní neúspěchy nebo odmítání dospělými. Participace je nejefektivnějším a snad i nejjednodušším způsobem, jak se přímo podílet na záležitostech, které se nás týkají a které nějakým způsobem zasahují do našeho školního, místního nebo třeba národního života.

Jako další pozitivum participace lze jistě uvést budování „komunit“. Mladí lidé se stejnými zájmy se sdružují do skupin za účelem vytvoření většího a účinnějšího tlaku. Tyto komunity jako například výše zmíněné školní parlamenty, akademické senáty nebo neziskové organizace poté jednodušeji prosadí zájmy větší skupiny osob a často svou aktivitou a prezentací navenek také přilákají další nové zájemce a nadšence.

Participace také umožňuje efektivnější rozhodování, neboť výsledné rozhodnutí je pak daleko více konsensuální a s větší podporou. V neposlední řadě lze jistě uvést jako pozitivum posilování důvěry v samotný systém demokracie a upevňování pocitu, že názor občanů, respektive mladých lidí, je důležitý pro rozhodovací orgány.

Skrze participaci v různých školních či neziskových organizacích si mladí lidé vyzkouší možnosti argumentace, zlepší se v komunikačních dovednostech, naváží kontakty nejen se stejně smýšlejícími vrstevníky, ale také s odborníky či představiteli „opozic“. Mladí lidé se zkušeností práce v těchto organizacích a osobní zkušeností s participací se poté často zapojují do práce politických stran nebo se podílejí na organizaci vedení neziskových organizací či získávají zaměstnání jako manažeři nebo vedoucí týmu pracovníků. (W6)

9.2. Nevýhody participace

Nejčastějším důvodem kritiky je strach z ohrožení zastupitelské demokracie. Tedy z toho, že zvolení zástupci nemohou plně využívat svého mandátu, což se především týká neploletých zástupců mládeže, kteří sice oficiálně pravomoci mají, ale ne vždy jsou například vedením školy nebo zástupci občanských institucí plně brány v potaz a není s nimi jednáno jak s rovnocennými partnery dialogu.

Další kritika spočívá v tom, že participace může být zneužita nátlakovými skupinami, které ovlivní aktuální náladu ve společnosti v jejich prospěch. (KSČM, apod.)

Otázkou také je, zda je participace možná ve všech oblastech lidské společnosti. Například v otázkách obrany, soudnictví či v krizových situacích je zapojení veřejnosti spíše negativní než pozitivní.

V souvislosti s participací mládeže pak vyvstává další komplikace, a to otázka odpovědnosti. Existuje názor, že do rozhodovacího procesu by měli být zapojeni pouze lidé, kteří dosáhli plnoletosti, nikoliv děti a mládež. (W6)

9.3. Překážky v uskutečnění participace

Překážky v uskutečnění fungující participace mladých lidí podle Boaria a Demicheli (1) můžeme rozdělit do tří hlavních kategorií

1. Kulturní přístup. Každý zákon nebo nařízení týkající se mladých lidí by měl brát v potaz rozdílné kulturní aspekty především v oblastech, kde se mísí různé kulturní či náboženské skupiny obyvatel.
2. Politický systém: Pokud chceme zajistit dlouhotrvající a relevantní zapojení mládeže do rozhodovacích procesů, je potřeba zajistit změnu politického systému a upravit jej podle potřeb mládeže. Tato změna by měla být založena na vzájemné interakci přímo s mladými lidmi, jelikož se jedná o oblasti působení, které se jich přímo týkají.
3. Individuální a společenské přístupy mladých lidí k jejich aktivní participaci: Mladí lidé si často nejsou vědomi svého potenciálu a mají pocit, že jejich názor nebude vyslyšen nebo že jej neumí správně přednést, proto se většinou do společenského života aktivně ani nezapojí.

9.4. Podpora participace

Podpora participace mládeže existuje na různých úrovních.

Ve školách se jedná o podporu žákovských nebo studentských parlamentů vedením školy a podpory účasti zástupců těchto orgánů na různých seminářích, workshopech nebo návštěv škol praktikující podobné aktivity.

Na úrovni neziskových organizací se poté jedná se o nabídnutí možnosti mladým lidem zapojit se do aktivit organizace, podílet se na rozhodovacích procesech, organizovat různé kampaně nebo projekty.

Místní samosprávy mohou podpořit aktivity základních a středních škol např. odbornými exkurzemi na pracovištích nebo uspořádání např. žákovské konference. Příkladem může být Městský úřad Boskovice, který každoročně v červnu pozve zástupce všech základních škol a gymnázia na žákovskou konferenci, kde žáci prezentují své uskutečněné projekty a mají možnost navázat kontakt a diskutovat přímo se zaměstnanci úřadu.

Participace mládeže je také podporována na národní úrovni. Jedním z konkrétních příkladů je Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy ČR, které si v Koncepti státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007-2013 stanovilo množství priorit na pomoc rozvoje participaci mládeže. Cílem státní politiky v oblasti Participace mladé generace na společenském a politickém životě je vytvářet podmínky a širokou nabídku zapojení mladé generace do veřejného a společenského života. Podporovat vytváření dětských samospráv, vést orgány státní správy a samosprávy k větší a aktivnější oboustranné komunikaci se subjekty dětí a mládeže. Ve výchově dětí mladých lidí věnovat větší prostor podpoře rozvoje osobnosti, angažovanosti, samostatnosti, nebojácnosti projevu atd. (W8)

Dalším propagátorem mládežnické participace je například Evropská unie a hlavním dokumentem v této oblasti je Usnesení Rady EU o obecných cílech pro participaci a informovanost mladých lidí (2003) a Bílá kniha Evropské komise: Nový podnět pro evropskou mládež (2001). Rada Evropy poté předložila Revidovaná Evropská charta participace mladých lidí na místním a regionálním životě (2004).

9.5. Budoucnost participace

Boaria a Demicheli (1) také vymezili tři hlavní důvody důležitosti nynějšího zapojení mládeže a jejich aktivní participace s ohledem na budoucnost.

1. Mladí lidé v Arabském světě tvoří většinu populace.
2. Mladí lidé jsou dnešní elita a budou to právě oni, kteří budou schopni přinést do politiky nové vize a strategie.
3. Mladí lidé jsou základem pro propagaci kterékoliv politické změny vedoucí k zajištění světové demokracie.

Podle výzkumu (2007), 83,3% mladých lidí z Jordánska, Sýrie a Libanonu, kteří si sami vyzkoušeli aktivní participaci, potvrdili, že se cítí schopni dát najevo svůj názor v oblasti politické reformy a domnívají se, že jejich názor bude vyslyšen.

10. Závěr

Participace mládeže je důležitou složkou občanského života a je třeba podporovat zapojení mladých lidí do rozhodovacích procesů již od základní školy. Nejdříve si žáci aktivní participaci vyzkouší přes různé žákovské samosprávy či žákovské parlamenty, ve středoškolském věku mají možnost zapojit se do modelových konferencí mezinárodních organizací a institucí, kde si nejen vyzkouší samotný proces rozhodování, ale mají také možnost dozvědět se více o evropské tematice a setkat se s odborníky či podobně zaměřenými vrstevníky. Studenti vysokých škol mají možnost zapojit se do rozhodovacích procesů skrze různé neziskové organizace, akademické senáty anebo mezinárodní projekty a konference.

Možnost zapojit se do rozhodovacích procesů je nabídnuta dospělým, stejnou mírou odpovědnosti a rovnosti by však také měli získat děti a mládež v záležitostech, které se jich přímo týkají.

Různé formy participace jsou vhodné pro různé věkové skupiny a dle názoru autorky práce je nutné se zaměřit především na podporu participace u dětí základních škol a studentů středních škol, u kterých je potenciál pozdějšího využití principu a dovedností získaných během této zkušenosti největší.

11. Summary

Youth participation is a crucial element of a civil society and it is necessary to support involvement of young people in decision-making processes since the early age.

At the beginning, pupils can experience the active participation through their involvement in school councils, when being at the secondary schools, they can take part in model conferences, where they will experience not only the process of negotiation, but they will also learn a lot in the field of European studies and they will have the possibility to meet with the experts or peers.

University students can easily be involved in activities of non-governmental organisations, school unions or they can take part in different international projects and conferences.

The opportunity to express the opinion and being heard is enabled to adults and children and young people should be placed equally to the same level in the concerns that are directly related to them.

The different kinds of participation are suitable for different age groups and according to the author of this final project, the support and promotion of participation in primary and secondary schools is a must. These children and young people have the highest potential of using the methods and skills learnt through this experience in their future studies or professional life.

12. Zdroje

Tištěné zdroje

- (1) BOARIA, Marco ,DEMICHELI, Frederica. Impact on Youth Participation on Euromed. *Coyote : Youth Partnership*. 2009, 14, s. 7-9.
- (2) BŮŽEK, Antonín. Žákovská samospráva jako významný prostředek mravní a občanské výchovy. In JANIŠ, Kamil; ŠTURMA, Jaroslav. *Práva a participace dětí v rodině, ve škole a ve veřejném životě : Sborník z pracovního semináře konaného 21.4.1999 na Pedagogické fakultě Vysoké školy pedagogické v Hradci Králové*. Hradec Králové : Gaudeamus, 1999. s. 9-15. ISBN 80-7041-507-X.
- (3) DAHL, Robert. *O demokracii : Průvodce pro občany*. Vyd.1. Praha : Portál, 2001. Kde a jak vznikla demokracie ?, s. 192. ISBN 80-7178-422-2.
- (4) DAHL, Robert. *O demokracii : Průvodce pro občany*. Vyd.1. Praha : Portál, 2001. Co je demokracie ?, s. 192. ISBN 80-7178-422-2.
- (5) DAHL, Robert. *O demokracii : Průvodce pro občany*. Vyd.1. Praha : Portál, 2001. Proč demokracie?, s. 192. ISBN 80-7178-422-2.
- (6) DENSTAD, Finn. Youth participation in youth policy development : The case of Southeast Europe. *Coyote : Youth Partnership*. 2009, 14, s. 24-27.
- (7) KLÍČ, Zbyněk. Participace a rozdíly mezi přímou a nepřímou participací. In *Participace a princip partnerství ve veřejných politikách*. Vyd.1. Praha : IREAS, Institut pro strukturální politiku, o.p.s., 2008. s. 11-22. ISBN 978-80-86684-53-6.
- (8) STANĚK, Antonín. *Výchova k občanství v současné škole : Profesní identita učitele výchovy k občanství*. Olomouc : Epoque, 2009. Role učitelů při vzdělávání k aktivnímu demokratickému občanství, s. 60-79. ISBN 978-80-7425-082-8.
- (9) STANĚK, Antonín. *Výchova k občanství v současné škole : Profesní identita učitele výchovy k občanství*. Olomouc : Epoque, 2009. Paradoxy v teorii a praxi výchovy k občanství, s.80 -98. ISBN 978-80-7425-082-8.

Elektronické zdroje

- (W1) *BERMUN* [online]. 2011 [cit. 2011-06-20]. Statistics. Dostupné z WWW: <http://www.bermun.de/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=115>.
- (W2) *CEDU* [online]. 2011 [cit. 2011-06-15]. Žákovské parlamenty. Dostupné z WWW: <<http://cedu.cz/zakovske-parlamenty>>.
- (W3) *Freedomhouse.org* [online]. 2010 [cit. 2011-06-22]. Table of Independent Countries. Dostupné z WWW: <<http://www.freedomhouse.org/template.cfm?page=549&year=2010>>.
- (W4) HAZLBAUER, Tomáš. Žákovské parlamenty na základních školách ČR. *Metodický portál : inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. 2011, [cit. 2011-06-03]. Dostupný z WWW: <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/11007/ZAKOVSKÉ-PARLAMENTY-NA-ZAKLADNICH-SKOLACH-CR.html/#_ftn>.
- (W5) *Kecejme do toho* [online]. 2011 [cit. 2011-06-13]. O projektu. Dostupné z WWW: <<http://www.kecejmedotoho.cz/o-projektu>>.
- (W6) *Kecejme do toho* [online]. 2011 [cit. 2011-05-14]. Participace mladých. Dostupné z WWW: <<http://www.kecejmedotoho.cz/clanky/participace-mladych>>.
- (W7) *Model Evropské unie* [online]. 2011 [cit. 2011-03-11]. O projektu. Dostupné z WWW: <<http://www.rozhodujevrope.cz/o-projektu.html>>.
- (W8) *MŠMT ČR* [online]. 2011 [cit. 2011-06-22]. Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období 2007-2013. Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/mladez/koncepce-statni-politiky-pro-oblast-deti-a-mladeze-na-obdobi-2007-2013>>.
- (W9) *Národní institut dětí a mládeže* [online]. 2011 [cit. 2011-05-22]. Slovník participace. Dostupné z WWW: <<http://www.nidm.cz/neformalni-vzdelavani/volny-cas/participace/slovník-participace>>.
- (W10) *Pražský studentský summit : studentská diplomatická jednání OSN, NATO a EU* [online]. 2011 [cit. 2011-04-22]. Historie. Dostupné z WWW: <<http://www.studentsummit.cz/cs/Historie-188.htm>>.
- (W11) *Primární prevence.cz* [online]. 2011 [cit. 2011-06-15]. Participace. Dostupné z WWW: <<http://primarniprevence.cz/index.php?p=1&sess=&disp=texty&offset=139&list=155&shw=100174>>
- (W12) *Roverský kmen Zdár né* [online]. 2011 [cit. 2011-05-20]. Stanovy kmene. Dostupné z WWW: <<http://zdar-ne.wz.cz/stanovy.php>>.

(W13) *Sněm dětí ČR pro životní prostředí* [online]. 2009 [cit. 2011-06-11]. O sněmu. Dostupné z WWW: <<http://sdcr.koniklec.cz/osnemu.html>>.

(W14) *UNESCO* [online]. 2011 [cit. 2011-04-12]. 6th UNESCO Youth forum. Dostupné z WWW: <<http://projects.tigweb.org/UNESCO-6thYF/about>>.

(W15) *United Nations* [online]. 2011 [cit. 2011-06-18]. Global Model United Nations. Dostupné z WWW: <<http://www.un.org/gmun/>>.

(W16) *Univerzita Palackého v Olomouci* [online]. 2011 [cit. 2011-06-16]. O senátu. Dostupné z WWW: <<http://www.upol.cz/univerzitetni-organy/akademicky-senat/o-senatu/>>.

(W17) *World Federation of Democratic Youth* [online]. 2011 [cit. 2011-06-08]. History. Dostupné z WWW: <<http://www.wfdy.org/history/>>.

(W18) *ZŠ T.G.M. Poděbrady* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Horní komora. Dostupné z WWW: <<http://www.zstgmpodebrady.cz/aktualni-zpravy-ze-skolniho-parlamentu/archiv-zapisu-jednani/horni-komora/>>.

(W19) *ZŠ T.G.M. Poděbrady* [online]. 2011 [cit. 2011-06-07]. Stanovy parlamentu. Dostupné z WWW: <<http://www.zstgmpodebrady.cz/aktualni-zpravy-ze-skolniho-parlamentu/stanovy-skolniho-parlamentu/>>.

13. Přílohy

1. Závěrečná deklarace Evropského fóra mládeže a sportu 2008
2. Závěrečná deklarace Balkánského fóra mládeže a sportu 2009
3. Závěrečná zpráva UNESCO Youth Forum 2009
4. Jednací řád Evropského parlamentu (Rozhoduj o Evropě 2010)